

SONNDEN

I DETTA NUMMER

Redaktionen hälsar	3
OF anslagstavla	4
Intervju med grundaren av Tandläkare Utan Gränser	6
Lär känna de nya styrelsemedlemmarna	8
Fascinerande neuropsykologiska sjukdomar!	10
Preben - comic strip	12
Lär känna de nya styrelsemedlemmarna - Del 2	14
Helenas Halloween Special!	16
Gott och blandat	20
Region Västernorrland - TAK	22
Tävling!	26

Sök till redaktionen redan idag!

Vill du vara med och göra innehållet i Sonden lite roligare och knäppare eller vill du vara med och bidra med kunskap, insändare eller krönikor? Oavsett vad, är du mer än välkommen att bidra! Hör av dig till redaktionen via mail till ofsonden@gmail.com, på Instagram via [@ofumea](https://www.instagram.com/ofumea) eller prata med någon i redaktionen direkt!

**SONDEN ges ut 4 gånger per år av Umeås Odontologiska Förening.
Chefredaktör och ansvarig utgivare: Lein Hilwah, Tandläkarprogrammet T8
Uppslagsbilderna i tidningen är designad med tillgångar från Freepik.com**

**För kontakt och frågor om annonsering hänvisar vi till vår mail:
ofsonden@gmail.com**

Omslagsbilden: Mirela Bilali, Tandläkarprogrammet, T4

REDAKTIONEN HÄLSAR

Kära läsare!

Efter en hel sommar ifrån varandra – och ja, jag vet att ni har saknat oss precis lika mycket som vi saknat er – är det äntligen dags att återförenas! Visst, det var skönt att ta en välbehövlig paus, hänga med familj, vänner och äta alldeles för mycket glass, men låt oss vara ärliga – inget slår känslan av att slå upp Sonden på Café 9an, doften av färskt tryck fortfarande i luften. Därför är vi tillbaka för att fylla hösten med roligheter! ;)

I det här numret får ni möta en fantastisk välgörenhetsorganisation, Tandläkare Utan Gränser, där du som student kan åka på uppdrag runt om i världen för att erbjuda tandvård till människor i nöd! Men vi stannar inte där- Helenas Halloween Special är äntligen tillbaka! Hon har grävt fram de mest skrämmande, galna vetenskapliga experimenten som kommer att få er att rysa från huvud till tå!

Detta och mycket mera skoj väntar er, och vi lovar, ingen bus här, bara godis 🍬

~ *Lein Hilwah, chefredaktör*

Redaktionen utgörs av:

Sonden söker nya skribenter!

Är du tandläkar-tandhygienist-eller tandteknikerstudent?

Är du nyfiken på hur det är att vara engagerad i en förening utan att behöva sitta i en styrelse?

Sök till Sonden!

Som skribent får du reda på heta nyheter innan alla andra, en inblick i hur det är att vara aktiv i Odontologiska Föreningen samt värdefulla tips på vägen från äldreterminare i Sondenredaktionen!

Sök till redaktionen redan idag på ofsonden@gmail.com!

Sonden needs YOU

Malte Franz, Tecknare

Helena Stureson, Skribent

Psykolog studenten, Skribent

Lein Hilwah, Chefredaktör

Sonden nr 3 2024

OF Anslagstavla

Ledamot

- Bokad salar och lunch
- Lyssnat på era åsikter

To do:

- Extra speciella priser till OF medlemmar!

Kulturmästare

- Beställt biobiljetter

To do:

- FIFA och spelkväll
- Julkalender

Sportmästare

- Fotboll varannan lördag
- Innebandy varannan lördag
- FIFA kväll 1/11/2024

To do:

- Umeå world cup april 2025
- Blodomloppet 21/05/2025
- Hemavan februari 2025

Stugfogde

- Toan funkar nu!
- Gräsmattan är klippt
- Städat stugan och bastun

To do:

- Hyra släpvagn för att plocka upp den gamla rivna utedass
- Söker nytt kylskåp

I Holmsund, vackert beläget vid havet, ligger OF:s stuga som alla är välkomna att hyra. Stugan har fungerade el, ett enkelt kök, modern förbränningstoa, samlingsrum och vedeldad bastu. Vatten hämtas från havet 🌊 För extra mysfaktor har stugan nu utrustats med el-kamin, perfekt för fredagsmysen!

Pris odontologistudent: 200 kr/helg

Pris icke-student: 300 kr/helg,

För mer info eller bokning av stugan, maila stugfogde@ofumea.se

Styrelsen HT-2024

NY

Ahmad Ismail
Ordförande

George Chamoun
Vice ordförande

Zein Neffakh
Kassör

Milanda Thomas
Informationsansvarig

Yona Madi
Sekreterare

NY

Derin Dilan
Stugfogde

NY

Mohammad Rahmoon
Sportmästare

NY

Sabira Hassan
Kulturmästare

NY

Maya Ramadan
Klubbmästare

NY

Janna Al-Eameshi
Ledamot

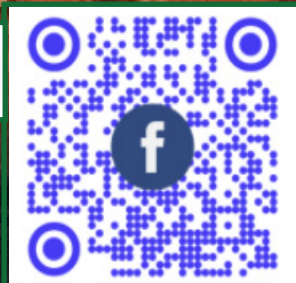
NY

Roy Koltokji
Ledamot

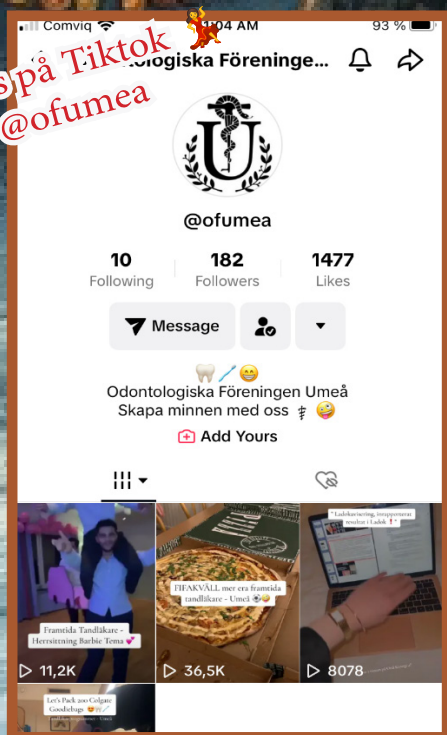

Lein Hilwah
Sonden chefredaktör

Hitta till oss!

Följ oss på Tiktok
@ofumea

Fotboll med OF

Varannan lördag i Landstings-
hallen!

Kl: 12.00-14.00

Alla är välkomna, tjejer
och killar!

Innebandy med OF

Varannan lördag i Landstings-
hallen!

Kl: 12.00-14.00

Alla är välkomna, tjejer
och killar!

Intervju med grundaren av Tandläkare Utan Gränser

I den här intervjun pratar vi med Nikoo Bazsefidpay, grundaren av "Tandläkare Utan Gränser", en ideell organisation som skickar volontärer för att erbjuda nödvändig tandvård till olika områden runt i världen. Grundaren delar med sig av sin resa från idé till verklighet, utmaningarna med att starta en organisation och målen för framtiden!

Hur kom det sig att du grundade "Tandläkare Utan Gränser"?

Jag har alltid haft en plan att arbeta som volontär. När jag var yngre visste jag att jag ville ägna mig åt välgörenhet, precis som min familj gjorde. Jag visste bara inte att jag kommer att starta en organisation också!

När jag ville åka utomlands för att arbeta som volontär upptäckte jag att det inte fanns någon svensk organisation som skickade tandläkare. Jag hittade en dansk organisation som jag planerade att resa med direkt efter examen. Samtidigt insåg jag att det måste finnas fler som ville bli volontärer, och där föddes idén om att starta "Tandläkare Utan Gränser" i Sverige. Så började allt!

Vad är organisationens mål?

Vårt främsta mål är att hjälpa så många människor som möjligt!

Hur var processen med att starta organisationen?

Först behövde vi sätta ihop en styrelse. Jag började med att kontakta studierektorn på Karolinska Institutet, och han introducerade mig till några av lärarna där, som visade stort intresse för projektet. Några av dem är fortfarande involverade idag. Vi hade vårt första möte på ett café i stan och diskuterade hur vi skulle gå vidare. Vi behövde skriva stadgar, fixa en hemsida och registrera organisationen. Sedan kunde vi påbörja vårt första projekt, ett land i taget.

Bild från TUG resa till Zimbabwe Juni 2024!

Det första landet vi började med var Zimbabwe, eftersom en av styrelsemedlemmarna hade bott och arbetat där och hade kontakter. Vi lade fram en plan och jag åkte själv dit för att träffa myndigheter och lokala samarbetspartners. Vi besökte byar och kliniker för att se var vi kunde hjälpa till. Vi sökte sponsring från olika tandvårdsföretag och skickade till slut vår första grupp volontärer dit. Med nya länder kan det bli nya samarbetspartner som kan vara universitet och lokala tandläkare. Det kan ta minst 2 år innan ett nytt land är startad, och det är också för att vi försöker undvika ”punktinsatser” utan starta projekt som kan pågå i många år.

Vem kan delta i styrelsen?

Alla som vill och har tid kan vara med. Alla i organisationen arbetar ideellt. När någon börjar hos oss ingår de först i en arbetsgrupp där de får visa hur mycket tid och energi de kan lägga ner. Därefter kan de utvecklas vidare och bli involverade i specifika projekt. Om man varit aktiv ett tag kan man bli suppleant eller ledamot. Det beror helt på hur mycket tid man kan avsätta.

När vi startar nya projekt i andra länder krävs en del utbildning och förberedelse, så vi ser gärna att den som vill engagera sig har varit aktiv i organisationen ett par år innan man tar sig an större ansvarsområden.

Hur kan tandläkarstudenter hjälpa till?

Det är enkelt! Man kan höra av sig via mejl, antingen till info@tandlakareutangranser.se eller direkt till mig på nikoo@tandlakareutangranser.se. Berätta gärna hur mycket tid du har att lägga ner så kan vi hitta en roll som passar dig. Det finns alltid behov av engagerade människor, särskilt när det gäller olika arbetsuppgifter.

Vilka planer har ni för framtiden?

Vi planerar att starta projekt i ett par nya länder och utökar just nu vårt samarbete med liknande organisationer i Danmark och Norge. Det finns mycket vi vill göra och många människor vi vill hjälpa!

~Lein Hilwah

Lär känna de nya styrelsemedlemmarna!

Hej allihopa! Janna Al-Eameshi heter jag och går tandläkarprogrammet termin 4. Jag ser fram emot att vara ledamot och hoppas att jag kan uppfylla era önskemål.

Fun fact om mig: Jag har aldrig ätit svenska köttbullar och det finns många saker jag hatar att äta, bland annat bearnaisesås :)

Hej på er! 🙌

Jag heter Mohamad Rahmoun och går termin 8 på tandläkarprogrammet.

På OF kommer jag att ansvara för sportmästeriet, där jag planerar olika aktiviteter som fotboll 🏈 och innebandy 🏒 på lördagar, FIFA-kvällar 🎮, skidresor 🎿 ...m.m.

Fun fact om mig: Jag hade tandläkarskräck som barn 😬 – nu är det lite bättre iaf. 😊

Hej jag heter Maya.

Jag går tdl programmet termin 4
Jag är klubbmästare, vilket betyder att jag anordnar evenemang, aktiviteter och fester för er.

Fun fact om mig: jag är en gamer på fritiden.

Colgate®

FÖRBÄTTRAD
TEKNOLOGI

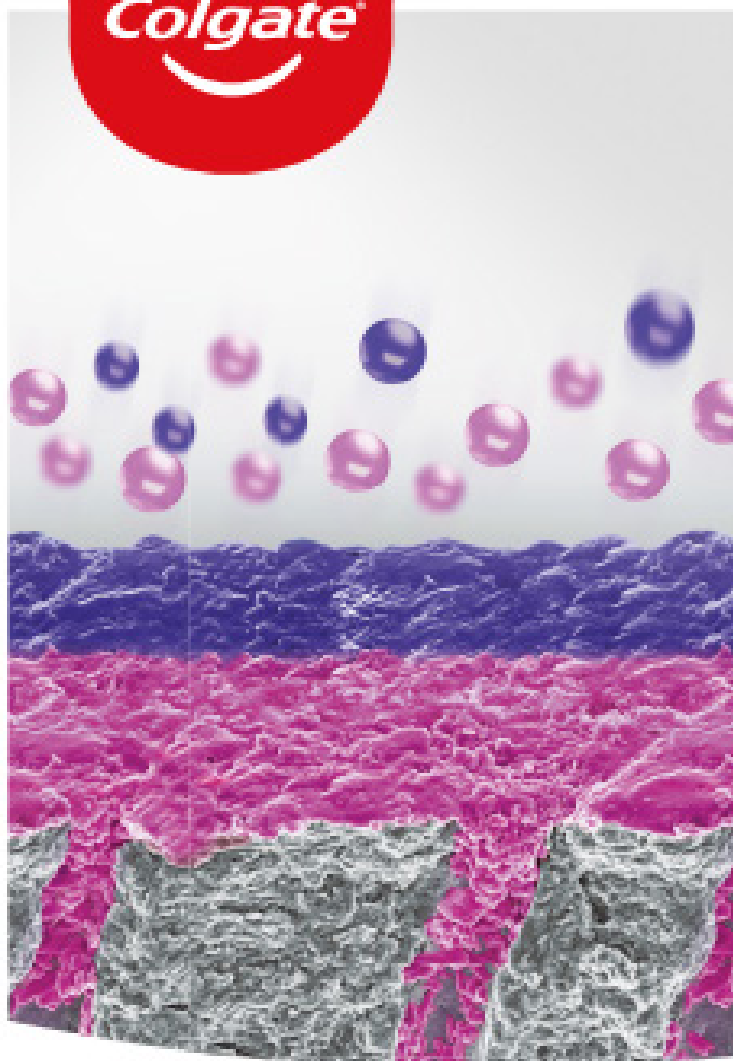

Illustration av funktionen

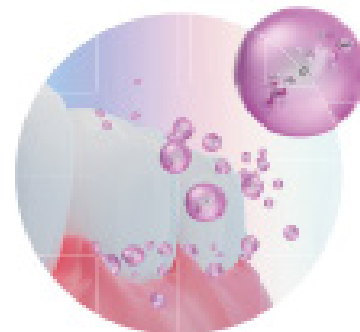
Omedelbar¹ och långvarig² smärtlindring Nu med **förbättrad syraresistens**³

Reduktion av smärta
från första användningen¹

Långvarig reduktion
av smärta från ilningar²

Överlägsen ocklusion av
dentinkanalerna⁴
med PRO-ARGIN + Zinkfosfat

Referensen 1. Nathoo et al. J Clin Dent. 2006;10 (july):100-102 (För omedelbar lindring, applicera direkt på den känsliga tanden med ett finger och massera försiktigt i 1 minut). 2. Vid kontinuerlig användning, Bocirno et al. J Clin Dent. 2006;10 (july):107-109. 3. Tidigare formulering, in vitro syraresistens efter 5 behandlingar, rapport av Hines 2021, data på R1, Colgate-Palmolive Technology Center (2021). 4. In-vivo-utvärdering av syraresistens och syraresistens-teknologi, in vitro-studie konfokala bilder efter 5 behandlingar, Liu et al. J Dent Res. 2022;101(july):1000-1005.

Beställ patientbrochyrer och prover på [ColgateProfessional.se](https://www.colgateprofessional.se)

PROFESSIONAL
— ORAL HEALTH —

Fascinerande Neuropsykologiska Sjukdomar!

Associativ agnosia

Ett problem med att kunna uppfatta föremål i ens visuella fält, men att inte kunna identifiera föremålen.

Att känna igen vad du ser är en självklarhet sen du var barn. Även om du inte är medveten om det mesta i ditt synfält så är det åtminstone begripligt. Ett bord är ett bord, din tumme som håller tidningen är en tumme, och andra människor har sina tummar. Denna förmåga att känna igen är något vi tar för givet. Det vet människor som lider av associativ agnosi extra väl.

Associativ agnosia är benämningen på en sjukdom där sjuka bär en skada i hjärnan på de banor som kommunicerar information om mening till information om vad vi ser. Det betyder att där du ser ett tidningspapper, så ser en agnostisk patient något helt obegripligt. I samtal med agnostiska patienter där man ber dem berätta vilka vardagliga föremål de har framför sig så kan svaren vara allt från drake till en madrass. Det finns ingen härledning, utan agnostikern försöker gissa.

Chromatopsia

En förlust av förmågan att se eller tänka i färger. Livet blir olika toner av grå.

Vi alla har hört talas om färgblindhet, du kanske är så själv eller känner någon som är det. De filosofiska av er har säkert också ställt er frågan, ser jag verkligen samma färg som andra. Tänk om nu, istället för att se annorlunda toner på färger, eller annorlunda färger helt och hållet. Att du istället tappar förmågan att se färger helt och hållet. Hela ditt visuella fält, endast skuggor av grått. Detta var en verklighet för patient J.I.

Efter en hjärnskada till följd av en bilolycka blev konstnären J.I. av med förmågan att uppfatta färger. Det visade sig att han förvärvat en skada i occipitalloben och att skadan gjorde att hans hjärna inte längre kunde bearbeta färgsignaler. Hela hans värld transformerades från vivida färger i mångfald till att endast uppfatta toner av grått.

J.I fick stora psykiska besvär av det bristande färgseendet. Han beskrev att han behövde äta med ögonen stängda för att färgen på maten fick han att tappa aptiten och att människor blev obehagliga att se då deras hud liknade färgen av råttor. Men det var inte bara J.Is mående som påverkades, J.I tappade också förmågan att tänka i färger, något han som konstnär aldrig haft ett problem med innan den förvärvade skadan. 4 år efter skadan intervjuades J.I igen, han hade anpassat sig till sin skada men hade nu helt tappat minnet av hur färger såg ut. Eftersom han inte längre kunde tänka i färger kunde han inte heller förstärka sitt minne av färger, och kunskapen om den livliga verklighet vi är skänkta att leva i gick för honom för alltid förlorad.

Rörelseblindhet (akinetopsi)

Förlust av förmåga att uppfatta föremål i rörelse. Endast två dokumenterade fall

Innan du läser vidare om nästa sjukdom, ska du veta att denna är en av de konstigare, för att illustrera varför vill jag att du, innan du fortsätter försöker svara på frågan. "Hur hade världen sett ut för dig ifall du inte längre kunde se föremål i rörelse?"

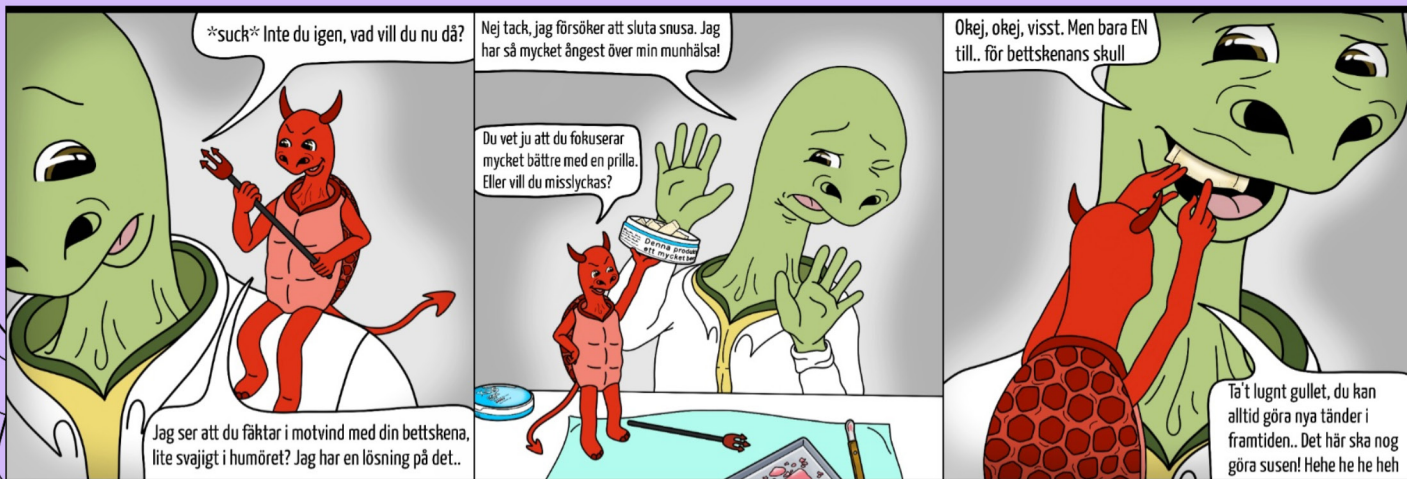
Facit finns och det är dokumenterat av främst två kända fall av en sjukdom som kallas för Akinetopsi. Patient L.M, en 43 årig kvinna hade en hjärnskada i hjärnans syncentra (occipitalloben). Hon beskrev att hon hade svårigheter med att uppfatta saker som befinner sig i rörelse. Hon beskrev att det inte fanns några problem när föremål var stilla, men så fort de sattes i rörelse så fick hon svårigheter med att se dem. L.M beskrev att hon har det svårt att vara i rum bland folk, för så fort de börjar röra på sig så försvann de ur hennes synfält. De blev osynliga och hjärnan fyllde i tomrummet med vad den trodde passade bäst in. L.M beskriver det som att "De dyker plötsligt upp, här eller där". När L.M ska fylla upp sin kopp med te kan hon inte se när koppen är full, detta är för att te kanten för L.M ser fryst ut på botten. Kanten blir inte synlig förrän glaset svämmar över, då vet hon att det är dags att sluta. Utöver att föremål i rörelse blir osynliga för henne kan hon och andra med samma diagnos beskriva rörelse som liknande de individuella bilderna på en filmrulle som spelas upp med en massa bilder borttagna. Det är helt enkelt en dålig bildhastighet i deras sinne.

~Psykolog studenten

PREBEN

PROVAR TANDTEKNIKERPROGRAMMET

TANDLÄKARE JANUARI 2025

Vi söker framtidens
främsta tandläkare!

- ✓ Du drivs av viljan att bli riktigt skicklig.
- ✓ Du trivs med att arbeta i team och tycker att det är viktigt att ha roligt på jobbet.
- ✓ Du välkomnar nya utmaningar och ser dem som en möjlighet att utvecklas och växa.

Låter det här intressant? **Besök vår hemsida för att läsa mer och ta reda på hur du kan bli en del av vårt team!**

tandvardburea.se/career

Vi erbjuder:

- Handledning och skräddarsydd professionell utveckling
- Flexibla arbetstider
- Barntandvård, men inte för mycket, fokus på vuxentandvård
- Ingen press på intäkter, fokus på patientvård
- Möjlighet att forma kliniken

Lär känna de nya styrelsemedlemmarna!

Mitt namn är Roy Kltakji och jag studerar termin 10 på Tandläkarprogrammet. Jag är ledamot i OF styrelse och ansvarar för ekonomin i samband med både arbetsmarknadsdagen och examensceremonin.

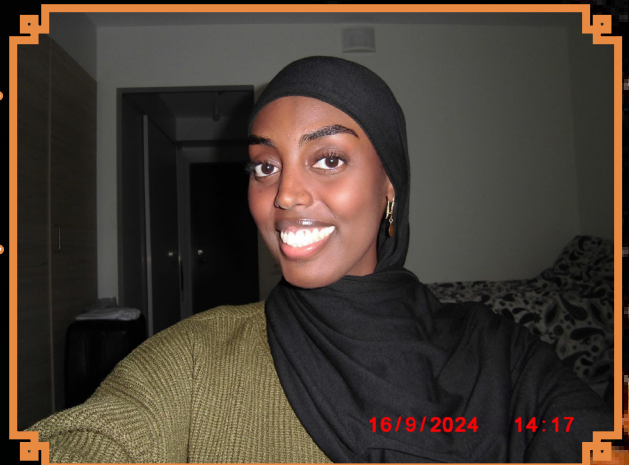
Fun fact om mig: Jag var närsynt och har både burit glasögon och använt linser.

Hej,

Jag heter Sabira Hassan och går i Tandläkarprogrammet termin 4. Jag sitter som kulturmästare för Odontologiska föreningen.

Som kulturmästare köper jag in bland annat bio-biljetter, handböcker. Jag anordnar även spelkvällar och andra aktiviteter.

Fun fact: Jag älskar att titta på true crime - serier även om jag blir rädd ibland!

Derin Dilan heter jag och går Tandläkarprogrammet termin 8. Jag är er nya stugfogde. På fritiden tycker jag om att fiska, förslagsvis vid vår fina OF-stuga 😊

Fun fact: Jag har flyttat fyra gånger på tre år!

Vi utvecklar dig, du utvecklar oss!

Smile Tandvård erbjuder ett attraktivt introduktionsprogram för nyexaminerade tandläkare och tandhygienister. Programmet löper under 12 månader och innehåller bland annat kurser, lokal handledning och auskultationer – ett bra sätt att starta din tandvårdskarriär på.

Ansökan till programmet är öppen året runt och vi ser fram emot din ansökan!

Skanna QR-koden för att läsa mer om Traineeprogrammet på vår karriärsida.

GALEN VETENSKAP!

Välkomna till Helenas Halloween special 2024! Jag vet att ni har längtat och suktat efter denna special i ett helt år och därför har jag lagt ner extra mycket tid på att använda Chat-GPT i år. Kommer det bli lika läskigt? Kanske. Jag har verkligen bara skrivit om saker min morbida nyfikenhet drar mig till. Årets tema är - galen vetenskap!

Har du hört talas om Vipeholmsexperimenten så pass många gånger att du börjat himla med ögonen och tänka "JAG VEEET" när den nämns? Men du vill ändå läsa om djupt oetiska studier som orsakar stort mänskligt lidande? Denna artikel är för dig!

The Tuskegee Syphilis Study (1932–1972)

Syfilisstudien, även kallad "Tuskegee Study of Untreated Syphilis in the Negro Male", genomfördes i Macon County, Alabama, på Tuskegee Institute. Studien startade 1932 och syftade till att studera sjukdomens naturliga förlopp hos svarta män. Totalt deltog 600 fattiga och ofta illitterata delägare, varav 399 hade syfilis. Deltagarna informerades om att de skulle få behandling för "bad blood", ett lokalt begrepp för olika sjukdomar som anemi, trötthet och syfilis. Som ersättning fick de medicinska undersökningar, resor till kliniken, måltider och pengar för deras begravning skulle ges till deras anhöriga. Ersättningen som erbjöds var en dröm för många fattiga afroamerikaner under den tiden.

En deltagare i the Tuskegee Study under 1930-talet.

När studien startade fanns ingen behandling för syfilis. När penicillin blev standardbehandling för syfilis 1947 undanhölls detta från deltagarna, vilket ledde till att många dog eller smittade sina familjer. Deltagarna blev lovade fri sjukvård men blev istället studerade medan sjukdomen progredierade obehandlad. De undanhöll inte bara behandlingen, de skickade också dessa mäns namn till olika läkare i området och sa åt dem att inte behandla dem för syfilis om de kom till deras mottagning. Studien avslöjades 1972 och väckte internationell kritik. En rådgivande panel konstaterade att studien var "etiskt oförsvarlig" eftersom deltagarna aldrig hade informerats korrekt om studiens syfte eller fått möjlighet att dra sig ur. År 1973 lämnades en grupptalan (Class-Action Suit) in, och de överlevande fick skadestånd och livstids medicinsk vård. År 1996 uppmanade en kommitté president Clinton att offentligt be om ursäkt, vilket han gjorde vid en ceremoni med de överlevande och deras familjer 1997.

Studien skapade bristande förtroende mellan afroamerikanska samhällen och medicinska institutioner, vilket kvarstår än idag och var en bidragande faktor till att afroamerikaner var mer tveksamma mot att vaccinera sig mot COVID-19 under pandemin jämfört med den vita befolkningen i USA.

The Stanford Prison Experiment (1971)

Stanford Prison Experiment var ett klassiskt experiment inom psykologin om mänskligt beteende. Målet var att observera effekterna av stress på beteendet hos friska unga deltagare. Tjugofyra män, främst från medelklassen och med högskoleutbildning, delades slumpmässigt in för att spela antingen fånge eller vakt i en simulerad fängelsemiljö. Deltagarna hade genomgått noggranna psykiatriska och medicinska utvärderingar för att säkerställa att skadliga beteenden under experimentet inte skulle bero på underliggande sjukdomar. Inga deltagare hade några tidigare psykiska störningar; alla klassificerades som "normala."

Experimentet började med att de som spelade fångar låtsasarresterades för väpnat rån och inbrott. När de anlände till det simulerade fängelset blev de kroppsvisiterade och fick en uniform som bestod av en nylonstrumpa som mössa, en skjorta med ett fängelsenummer och sandaler. Varje vakt bar en kakifärgad uniform, spegelglasögon, visselpipa och en batong. Beteenderegler för både fångar och vakter var löst definierade för att observera de beteenden som naturligt utvecklades i en simulerad fängelsemiljö. Experimentet skulle pågå i två veckor, men avslutades efter bara sex dagar på grund av skadliga beteenden från både vakter och fångar. Till exempel tvingade vakterna inledningsvis fångar som bröt mot reglerna att utföra enkla fysiska uppgifter, som armhävningar. Straffen eskalerade och kom att inkludera isoleringscell och begränsningar av toalettbesök. Som svar började fångarna visa tecken på depression, ilska och desorganiserat tänkande. En fånge fick till och med ett psykosomatiskt utslag efter ett ogynnsamt beslut av en låtsas-frigivningsnämnd.

Experimentet belyser potentialen för makt att korrumpera och hur lätt vanliga individer kan delta i maktmissbrukande beteende. Bristen på intervention och skydd för deltagarna har gjort studien till ett tydligt exempel på etiskt misslyckande.

Lärdomar från Stanford Prison Experiment kan hjälpa oss inom sjukvården att förstå varför en del patienter är "svåra". Tidigare teorier har fokuserat på patientens och klinikerns egenskaper, och tar liten hänsyn till miljöns effekt på patientens beteende. Några exempel: I experimentet bar vakterna uniformer och solglasögon medan fångarna kläddes i förnedrande kläder och identifierades med nummer istället för namn. Inom den akuta vården känner patienter ofta anonymitet och förlust av identitet när de bär sjukhuskläder. I experimentet hindrades deltagarna från att lämna genom rädsla för att bli stämplade som "avhoppare". Patienter är sårbara på grund av sin fysiska och emotionella beroende, vilket gör det svårt för dem att ta sig ur sin situation.

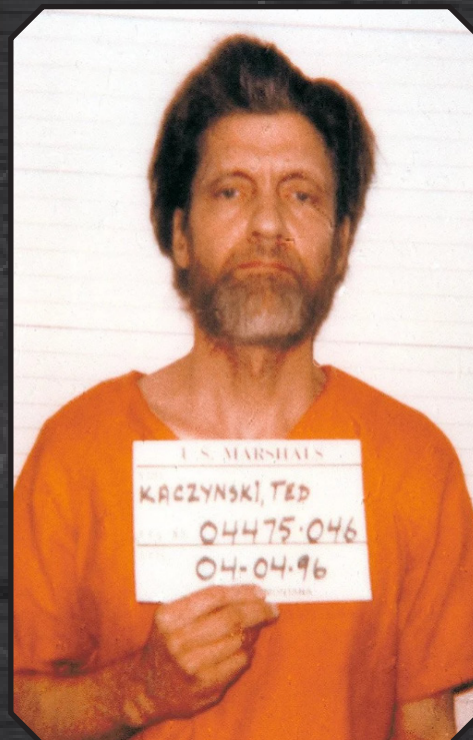
Harvard human experiments (1959–1962)

Kan en oetisk vetenskaplig studie skapa en seriemördare?

Harvard human experiments leddes av psykologen Henry A. Murray som var en framstående forskare vid Harvard University. I studien använde han 22 Harvard-studenter som forskningsobjekt för att mäta deras reaktioner på extrem stress. Syftet var att förstå hur individer reagerar på press och motgångar, men metoderna som användes för att uppnå detta syfte var djupt oetiska.

Studenterna utsattes för vad Murray beskrev som "vehement, sweeping and personally abusive" angrepp. Dessa angrepp var specifikt riktade mot studenternas egon, tro och värderingar. Deltagarna fick genomgå verbala attacker som var avsedda att skapa höga nivåer av stress och känslomässig påfrestning. Som en del av experimentet fick de också se inspelningar av sina reaktioner på dessa verbala missbruk upprepade gånger, vilket ytterligare förstärkte deras stress och ångest.

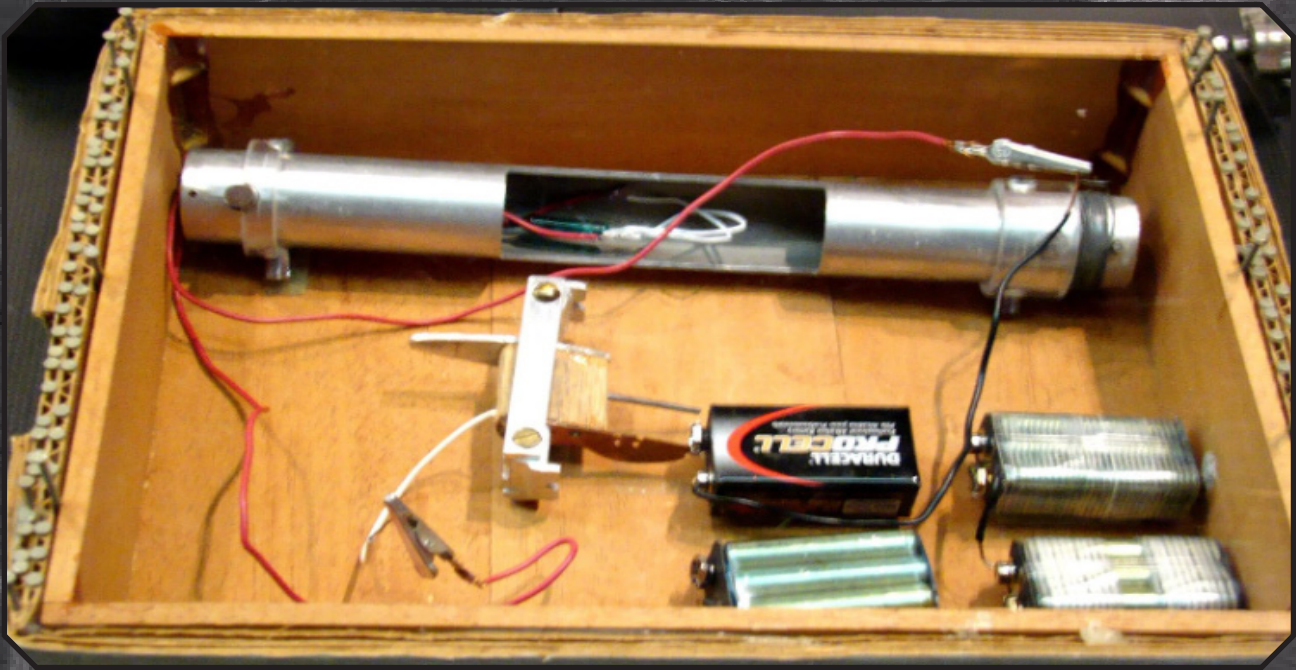
En av de mest kända deltagarna i experimenten var Ted Kaczynski, som senare blev känd som Unabomber. Kaczynski var en matematiker och en av de som utsattes för Murrays experiment. Hans upplevelser under dessa studier har kopplats till hans senare kriminella handlingar. För Ted Kaczynski, som redan hade dragit sig undan socialt under sin tid på Harvard, kan experimentet ha haft långvariga konsekvenser för hans psykologiska utveckling.

Mugshot på Kaczynski, 1996

Även om det inte finns några direkta bevis för att experimentet orsakade hans framtida handlingar, har vissa spekulerat i att den traumatiserande upplevelsen kan ha bidragit till hans senare isolering och radikaliserings, vilket ledde till hans bombkampanj mellan 1978 och 1995 där han skickade 16 brevbomber. Bombarna orsakade tre dödsfall och över 20 skadade. Hans mål var ofta akademiker, teknologer och personer kopplade till industrier som han ansåg bidrog till teknologins negativa effekter på samhället. Hans bomber skickades i oftast i paket och innehöll olika typer av sprängmedel. Kaczynski motiverade sina handlingar med att han ansåg att den moderna teknologin och industrialiseringen hotade mänskligheten och den naturliga världen. Han publicerade ett manifest, *Industrial Society and Its Future*, där han argumenterade för sina åsikter och förklarade varför han valde att använda våld. Kaczynski greps av FBI 1996 i en avlägsen stuga i Montana efter att hans bror identifierat hans skrivstil och tipsade myndigheterna.

Kaczynski och hans handlingar har väckt stora diskussioner om terrorism, psykologi och etik. Hans fall har analyserats inom kriminalpsykologi, socialvetenskap och säkerhet, och han är ett exempel på hur en individs extremism kan drivas av ideologiska övertygelser och trauman.

En FBI replika av en av Kaczynskis bomber.

Det har misstänkts att Harvard human experiments kan ha varit kopplade till den amerikanska regeringens MKUltra-projekt, som syftade till att undersöka tankekontroll och manipulation. Även om det finns olika uppfattningar om i vilken utsträckning Murrays arbete var direkt kopplat till MKUltra, kvarstår oron för hur psykologiska experiment kan användas för oetiska syften.

MKUltra (1953–1973)

Under kalla krigets tidiga dagar beställde The Central Intelligence Agency (CIA) skapande av en hemligt program för att utveckla tekniker att kunna kontrollera hjärnor. De finansierade psykiatriska institut för att utföra experiment på ovetande patienter genom användning av många metoder för att manipulera folks individuella mentala tillstånd och ändring av hjärnfunktioner, inklusive hemlig tillförsel av läkemedel (särskilt LSD) och andra kemikalier, hypnos, sensorisk deprivation, isolering, verbala och sexuella övergrepp, samt olika former av tortyr.

Många av deltagarna visste inte att de var en del av experimentet och gav inget informerat samtycke. Experimenten utfördes ofta på fångar, patienter på mentalsjukhus och andra sårbara individer. MKUltra orsakade bestående psykiska och fysiska skador till många av dess deltagare. Det ledde även till dödsfall. Mycket av studiens utformning är fortsatt en hemlighet eftersom flera filer och journaler förstördes.

~Helena Stureson

Gott och blandat 🍬

The Scariest Things on Earth

When the 4pm Molar Endo cancels

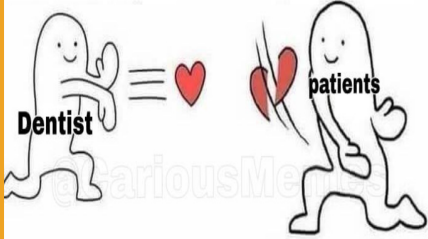

When the assistant tries to suction the acid etch too quickly

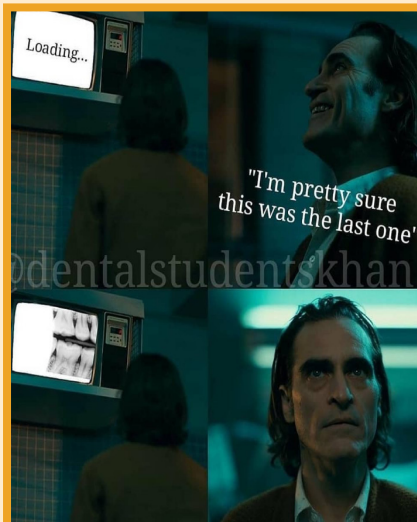

"Hi, how are you today?"

"First of all, I hate dentists"

When you re-book the patient that always cancels on you

NÄR DET ÄR NICKLAS FÖRELÄSNINGAR

NYHET!

Den nya generationen
MELLANRUMSBORSTAR med gummistrån
som du och dina patienter kommer att älska!

GUM® SOFT-PICKS®

+50%
mer
effektiv*

GUM® SOFT-PICKS® ADVANCED

80
gummi-
borst

från 6 rader

ersätts av

GUM® SOFT-PICKS® PRO

152
strån

till 12 rader

*Jämfört med GUM® SOFT-PICKS® ADVANCED. Data on file.

För ytterligare information, kontakta din lokala GUM® representant:

MALIN ÖSTEDT

Södra Stockholm, Karlskoga, Sörmland,
Östergötland, Dalarna samt Gotland
malin.ostedt@se.sunstar.com
0733-01 08 20

JENNY BJÖRKÉN

Centrala Stockholm (n:a Stockholm & Gamla
stan), Uppland, Västmanland samt Norrland
jenny.bjorken@se.sunstar.com
0709-20 16 88

PERNILLA BOOK

Västra Götaland, Värmland, Halland,
Jönköping samt Västervik
pernilla.book@se.sunstar.com
0709-10 62 02

SHILAN MADJID

Skåne, Blekinge, Kronobergs län,
Kalmar län, Halmstad samt Laholm
shilan.madjid@se.sunstar.com
0709-26 70 01

Sonden nr 3 2024

professional.sunstargum.com/se

Överst från vänster:

Matilda Pettersson, tandköterska/samordnare FTV Centrum, Amanda Eriksson, tandköterska FTV Centrum, Henrika Nyman, tandläkare FTV Centrum Sundsvall, Clara Settlin, tandläkare FTV Centrum Sundsvall, Ava Emnegard tandläkare FTV Härnösand, Madeleine Malmbom, tandläkare/handledare FTV Centrum Sundsvall, Wilhelm Torshage tandläkare FTV Domsjö, Johanna Andersson, tandköterska FTV Härnösand, Ismail Al Haji tandköterska FTV Alnö.

Nedre raden från vänster: Anders Nilsson tandläkare/handledare FTV Ånge, Hinsene Geneti, tandläkare FTV Nacksta, Loyal El Badaoui tandköterska FTV Nacksta, Malin Sjölund tandköterska FTV Domsjö, Tomas Niemelä, tandläkare/handledare FTV Kvissleby.

Tredje omgångens TAK har startat

Tisdagen den 25 september startade återigen Folk tandvården Västernorrlands handledningsprogram för nyblivna tandläkare. Fem nya tandläkare deltar den här gången.

De fem nya tandläkarna har även med sig tandköterskor från sina hemmakliniker, med handledare och samordnare är hela gänget 14 personer.

Konceptet ska ge tandläkarna en trygg start och hjälp med de svårare patientfallen. Numera känner många till konceptet. – Jag pluggade i Umeå och Folk tand-

vården Västernorrland har varit många gånger till oss och föreläst, säger Henrika

Nyman, tandläkare och TAK-adept.

Varje tisdag under ett års tid kommer tandläkarna och tandköterskorna att träffas på Folk tandvården Centrum i Sundsvall. Där får de skräddarsydd, individuell handledning av de tre erfarna och kunniga handledarna Anders Nilsson, Tomas Niemelä och

Madeleine Malmbom. – Det har varit väldigt roligt idag. Det verkar vara ett bra gäng. Det kanske är lite svårare fall än vad adepterna haft på sina hemmakliniker, säger handledare Madeleine Malmbom.

Text och foto: Birgitta Strandh

Nya TAK:are omgång tre: Henrika Nyman, tandläkare, Amanda Eriksson, tandköterska och Clara Settlin, tandläkare.

Började som lärling – nu läser Sofia till tandläkare i Umeå:

”Jag känner mig lite mer säker nu”

I sommar har 20-åriga Sofia Lindgren jobbat på Folk-tandvården Västernorrlands klinik i Nacksta, ett ställe som hon redan kände väl till. Förra höstas var hon lärling där – och det ledde henne till studier till tandläkare i Umeå.

– Jag trivs väldigt bra i Sundsvall och på Nackstakliniken, så jag skulle absolut kunna tänka mig att komma tillbaka, säger Sofia Lindgren.

Allt började med att Sofia Lindgren gick Folk-tandvårdens lärlingsprogram, som innebär ett halvårs anställning som tandvårdsbiträde för att prova på tandvård-syrkena.

– Det var jättebra, för jag var inte säker på att jag ville bli tandläkare. Jag fick se hur det är på riktigt, säger Sofia Lindgren, och tillägger att hon nog hade sökt utbildningen ändå, eftersom

hon alltid velat arbeta inom vården på något sätt.

Vad i tandläkaryrket lockar dig?

– Det är mer variation än vad jag trodde, det är lite pyssligt och ett hantverk, det är också roligt.

Första terminen har gått bra, tack vare att hon studerar det hon är intresserad av. Lärlingstiden på Nackstakliniken har också kommit till nytta.

– Det är verkligen en fördel att faktiskt veta vad man ger sig in på. Instrumenten har jag koll på, jag vet ordningen på olika behand-

Sofia Lindgren var lärling på Folk-tandvården Västernorrlands klinik i Nacksta – i sommar jobbade hon där innan studierna fortsatte.

lingar, jag har testat att ta röntgenbilder, fluoridlackat och skannat. Jag är van att hantera patienter.

Hur har det varit att sommarjobba här?

– Jag känner mig lite mer säker i det jag gör nu än

vad jag gjorde i början.

Det är också kul att träffa andra som studerar. Jag har assisterat en student som går termin 9, och då blev det mer realistiskt kring vad jag har att vänta mig de närmaste åren, avslutar Sofia.

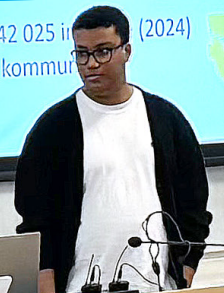
Sofia Flodén assisterar och i stolen ligger Ellen Hedström, båda går termin 9 på tandläkarprogrammet i Umeå. De har sommarjobbat på tillfällig legitimation tillsammans med Sofia Lindgren.

”Alla är väldigt pedagogiska och bra på att förklara. Jag trivs jättebra”, säger Sofia Lindgren om sommarjobbet på Nackstakliniken. Sofia Flodén längst till vänster, Ellen Hedström i stolen och Sofia Lindgren.

Arbetsmarknadsdagen

TAK stod högt i tak på AMD

Ingela Vahlén Nordlund, enhetschef FTV Nacksta/Matfors, Matilda Nyman, tandläkare FTV Timrå och Faraj Abdi, tandhygienist FTV Kramfors/Sollefteå föreläste inför intresserade studenter på AMD 2024.

Ett stort tack till alla studenter som kom till vår monter och föreläsning på Arbetsmarknadsdagen den 25 september! Vi fick många frågor, framför allt om vårt unika handledningsprogram för nytexaminerade tandläkare, TAK – Tandakademien Västernorrland.

Många ville också veta mer om Region Västernorrlands många förmåner – bland annat reagerade många positivt på friskvårdsavtalet på 5000 kronor. Skanna QR-koden och läs mer.

Besökare till Folk tandvården Västernorrlands monter fick veta mer om TAK – Tandakademien Västernorrland, om förmåner och sommarjobb.

TACK!

för en lyckad Arbetsmarknadsdag

Matilda Nyman, tandläkare på Folk tandvårdens klinik i Timrå, visar var Västernorrland finns på Sverigekartan – i mitten.

Faraj Abdi, tandhygienist på Folk tandvården Kramfors/Sollefteå visar vinsten som lottades ut på föreläsningen.

Folktandvården

Snart nytexaminerad tandläkare?

Sök TAK – Tandakademin Västernorrland!

T A N D A K A D E M I N

FOLKTANDVÅRDEN VÄSTERNORRLAND

***Sök senast
2025-01-31***

***Vi anställer
löpande!***

!VARNING- Dina instrument är besatta!

Halloween är här och ditt klinikbås har blivit spökligt besatt! De instrument som alltid varit dig trogna, är idag oigenkänligt förskräckliga. Sätt din fantasi på prov, och skapa de mest otäcka instrumentmonster som du kan tänka dig. Den som skapar det mest skrämmande monstret vinner en biobiljett! 🎥

Hur du deltar:

1) Välj ett tandläkarinstrument: borsten, spegeln, tandtråden, eller något annat du sett hos tandläkaren.

2) Teckna ditt monster!

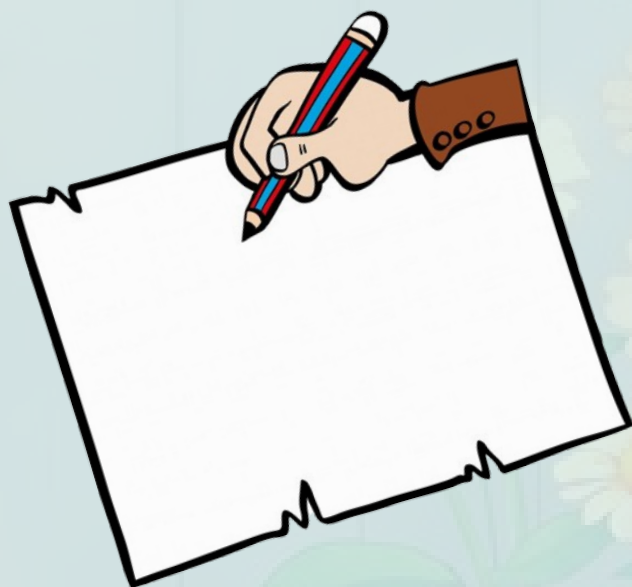
3) Ge det ett namn: Vad kallar du ditt monster? (Exempel: "Blodborren")

4) Beskriv ditt monster: Hur ser det ut? Vad gör det när det kommer till liv? Hur skrämmer det sina offer? Ju mer detaljer, desto bättre!

5) Skicka in din beskrivning och teckning av ditt monster till ofsonden@gmail.com!

Sista dagen att delta är 11 November 2024. Det mest skrämmande monstret röstas fram på vår instagram! 🎉

Må den spökligaste instrumenten vinna! 🐉

Vår mest
sålda
tandborste

ProtectiveClean

Renare tänder, helt enkelt!

Eltandborsten ProtectiveClean ger dig en skonsam rengöring och friskare mun för en bättre munhälsa.

Sonicare-teknologin som vi använder i alla våra eltandborstar har inspirerats av tandvården. Philips har forskat och utvecklat munvårdsprodukter i över 20 år och har 25 miljoner nöjda Sonicare-användare världen över. Philips Sonicare ProtectiveClean är en skonsam och effektiv eltandborste som ligger i en bra prisklass.

1 läge och 2 intensiteter

Clean och Sensitive.

Trycksensor

Blinkar och vibrerar när du trycker för hårt.

Lång batteritid

Litium jon-batteri som håller minst 2 veckor.

BrushSync

Påminner när det är dags att byta borsthuvud.

Optimal plackborttagning

Upp till 7x bättre plackborttagning än med en manuell tandborste.

Sonden nr 3 2024

